

COP29:

VRIJEME JE ZA DJELOVANJE
NA GLOBALNOJ RAZINI

COP29

Baku
Azerbaijan

Glavni grad Azerbajdžana bit će domaćin 29. zasjedanja Konferencije stranaka Okvirne konvencije UN-a o promjeni klime (COP29) dva tjedna u studenom 2024. godine. Predstavnici gotovo 200 zemalja raspravljat će o egzistencijalnim izazovima vezanima uz sudbinu našeg planeta. Ovo je velika čast za Azerbajdžan, koja sa sobom nosi ogromnu odgovornost s obzirom na to da se Zemlja suočava s globalnom ekološkom krizom koja prijeti samom opstanku čovječanstva kao vrste.

Postoji opravdano mišljenje da klimatske promjene uzrokovane ljudskim djelovanjem već utječu na mnoge vremenske i klimatske ekstreme u svim regijama diljem svijeta. Osim toga, klimatske promjene već su utjecale na sigurnost hrane i vode, otežavajući ispunjenje Ciljeva održivog razvoja.

Globalne temperature rastu sve većom brzinom, a znanstvenici tvrde da je proteklo desetljeće (2011.-2020.) „bilo najtoplije“ u povijesti Zemlje. Sve veća koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi, broj vrućih dana i razdoblja abnormalnog zagrijavanja doveli su do prirodnih požara koji gutaju ogromna područja, te sve razornijih oluja, ciklona, uragana i tajfuna. U nekim je regijama voda postala rijetka, a suše izazivaju pješčane

ne oluje koje premještaju milijarde tona pijeska preko kontinenata. Pustinje gutaju plodnu zemlju, a ledenjaci se tope, uzrokujući porast razine svjetskih oceana.

Ekolozi su oglasili prvo zvono za uzbunu još sredinom prošlog stoljeća i bilo bi pogrešno reći da ih se ignoriralo. Pitanje zaštite okoliša, koje su pokrenuli znanstvenici, ubrzo su preuzele javne udruge i pojavilo se na dnevnim redovima vlada i međunarodnih organizacija. Neke su zemlje donijele zakone protiv zagađivanja vode, šuma i atmosfere te radile na obnovi biosfere. Ali, nije bilo koordinacije na međunarodnoj razini. Nije bilo jedinstvenih programa, standardi zaštite okoliša obično su bili samo savjetodavne naravi i nisu se uvijek poštivali tijekom pokretanja velikih industrijskih postrojenja. Zahvaljujući tome, neodgovorni su postupci bližih i daljih susjeda često činili rad na zaštiti okoliša neučinkovitim.

Popis problema koji prijete zdravlju planeta raste iz godine u godinu. Konačno, 1992. godine, na Zemaljskom sastanku na vrhu usvojena je Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime, čime su udareni temelji budućim sporazumima o zdravlju planeta. Godine 1995. u Berlinu je pod pokroviteljstvom UN-a održana Konferencija stranaka za procjenu napretka u borbi protiv

klimatskih promjena. To je označilo početak procesa spašavanja biosfere. Dvije godine kasnije, 1997. godine, potpisan je Kyotski protokol kojim se reguliraju emisije stakleničkih plinova iz zemalja potpisnica ovog dokumenta. Konferencija UN-a o klimatskim promjenama održana je 2011. godine, a osnovana je Durbanska platforma za pregovore o pravnom instrumentu kojim se reguliraju mjere za ublažavanje klimatskih promjena. Konačno, 196 država i Europska Unija potpisali su Pariški sporazum 2015. godine. Jedan od njegovih ciljeva bio je mobilizacija sredstava dostatnih za pomoć zemljama u prilagodbi učincima klimatskih promjena.

Pitanje koje je pokrenuo UN svakako je bilo vrlo složeno, ne samo zato što nije uvijek bilo jasno kako procijeniti napore zemalja, koje kriterije koristiti i, naravno, vjerojatne troškove. Uostalom, to bi uključivalo gotovo potpuno restrukturiranje čitavih industrija i promjene vektora gospodarskog razvoja. Prema Svjetskoj banci, ulaganja potrebna za te svrhe mogla bi iznositi trilijune dolara do 2030. godine. Opseg posla koji je pred nama toliko je glomazan da se njime moguće pozabaviti jedino kolektivnim djelovanjem svih zemalja, gradova, financijskih institucija, poduzeća i pojedinaca. A činjenica da su takvi zajednički napori potrebni i da je došlo

vrijeme za djelovanje dobro je poznata u Azerbajdžanu, koji ima pozamašno iskustvo po pitanju rada velikih međunarodnih organizacija i predsjedanja istima.

Naša se zemlja već nekoliko godina nalazi na putu prema zelenoj energiji. Grade se nove hidroelektrane, a u izgradnji su solarne i vjetroelektrane. Kao aktivni sudionik međunarodne suradnje u borbi protiv klimatskih promjena, Republika Azerbajdžan nastojala je postaviti ambicioznije ciljeve u vezi smanjenja emisija stakleničkih plinova u skladu s globalnim klimatskim ciljevima. Područja Karabaha i istočnog Zangezura bit će pretvorena u područja s nultim emisijama do 2050. godine. Na sastanku posvećenom konferenciji COP29 u Bakuu, predsjednik Republike Azerbajdžan Ilham Aliyev obećao je: „Kao zemlja nafte i plina, Azerbajdžan će se afirmirati na ovom polju i cijeli će svijet još jednom vidjeti da je naš program usmjeren na zelenu energiju. Proizvodnja zelene energije i njezin transport na svjetska tržišta trenutno je prioritet naše energetske politike. Ovo je stvarnost i cijeli će svijet to ponovno vidjeti.“

U ranoj fazi svoje neovisnosti Azerbajdžan je naslijedio stare ekološke probleme. Čimbenici koji su tome pridonijeli uključivali su pretjerano iskorištavanje pri-

rodnih resursa u Južnom Kavkazu i, ne manje štetan, gospodarski kolaps tijekom posljednjih godina Sovjetskog Saveza i armensku okupaciju pod kojom se našlo više od 20 % teritorija Azerbajdžana, uslijed čega je došlo do gramzivog uništavanja šuma, zagađivanja rijeka i rušenja voćnjaka. Azerbajdžan ne samo da je prevladao ozbiljne ekološke probleme, već ih je također ciljano nastojao pretvoriti u zeleni rast.

Gospodarska komisija UN-a za Europu, koja je posjetila Azerbajdžan nekoliko godina nakon što je zemlja ponovno stekla neovisnost, zaključila je da je ekološka situacija u zemlji daleko od povoljne. Posebna pozornost posvećena je sljedećem: kvaliteta zraka; zagađenje Kaspijskog jezera, Apšeronskog poluotoka i obalnog područja naftom; loše stanje vodnih resursa i zaliha; zastarjela tehnologija prerade industrijskog i komunalnog otpada, biološka raznolikost te degradacija i erozija tla. Kako bi se to popravilo, Azerbajdžan je trebao unaprijediti domaće zakonodavstvo o zaštiti okoliša, uključiti se u međunarodnu suradnju za očuvanje okoliša i, naravno, uložiti značajna financijska sredstva. Sve to, međutim, ovisi o političkoj volji vodstva Azerbajdžana. I to se podrazumijevalo. I predsjednik Heydar Aliyev i predsjednik İlham Aliyev razumjeli su

važnost očuvanja prirode. Njihovi napori doveli su do dosljednog i konkretnog poboljšanja prirodnog okoliša Azerbajdžana.

U drugoj Reviziji ekološke učinkovitosti Azerbajdžana, koju je 2011. godine pripremila Gospodarska komisija UN-a za Europu, naglašeno je da je „postignut značajan napredak po pitanju posvećivanja pozornosti pitanjima zaštite okoliša na razini vlade, o čemu svjedoče povećana izdvajanja za kratkoročno financiranje za planove kao projekte od značaja za okoliš i zdravlje ljudi“. Sredstva za te svrhe postala su dostupna zahvaljujući Ugovoru stoljeća, potpisanom u Bakuu 1994. godine, koji je pripremio teren za dodjelu stotina milijuna manata za ekološke svrhe. To je potkrijepljeno člankom 39. Ustava Republike Azerbajdžan, koji proglašava da „država jamči očuvanje ekološke ravnoteže, zaštitu divljih biljnih i divljih životinjskih vrsta koje su zakonom priznate kao takve“. Predsjednik Aliyev potpisao je uredbu, naredbe i zakone u skladu s međunarodnim standardima, kao i državne programe za obnovu i očuvanje prirode. Svjestan važnosti zajedničkog djelovanja, Azerbajdžan se pridružio svim relevantnim međunarodnim konvencijama o zaštiti okoliša. Međutim, ekološka situacija na okupiranim područjima ostala

je teška zbog separatista koji nisu dopustili ulazak u jednoj međunarodnoj komisiji.

Tisuće rijeka, od kojih su najveće Kura i Araks, teku teritorijem Republike Azerbajdžan te se ulijevaju u Kaspijsko jezero ili u jezera. Ovo su glavni izvori pitke vode u zemlji. Međutim, oko 70 % te površinske vode nastaje u drugim zemljama. Azerbajdžan je zainteresiran za uspostavljanje suradnje sa susjednim zemljama radi održivog upravljanja prekograničnim rijekama.

Okvirnu konvenciju za zaštitu morskog okoliša Kaspijskog jezera potpisali su Azerbajdžan, Iran, Rusija, Kazahstan i Turkmenistan u Teheranu 2003. godine. Cilj ovog dokumenta je ne samo zaštititi kaspijski okoliš od mogućih izvora onečišćenja, već i očuvati, obnoviti i zaštititi morski okoliš Kaspijskog jezera. Kaspijsko jezero jedinstvena je prirodna posebnost čije je ekološko zdravlje važno za cijeli planet. Kaspijsko jezero najveće je jezero na Zemlji, s površinom od 390.000 kvadratnih

kilometara i najvećom dubinom od 1.025 metara. Nalazi se 28 metara ispod razine mora. Jedna od najvećih tajni jezera su njegove povremene transgresije; more poplavljuje kopno i onda se povlači. Činjenica da jezero postaje sve pliće jedan je od središnjih problema u regiji koji zahtijeva zajedničko djelovanje. U Kaspijskom jezeru obitavaju mnoge ribe i rakovi čiji su preci nastanjivali drevni ocean Tethys prije 70 milijuna godina. Fauna Kaspijskog jezera broji ukupno 1.809 vrsta, sa 101 vrstom riba, među kojima je i neprocjenjiva jesetra. Također, kaspijski tuljan živi samo na ovom području. Goleme kaspijske rezerve nafte i plina također čine Kaspijsko područje važnim na globalnoj razini. Intenzivno vađenje ovih rezervi od druge polovice 20. stoljeća dovelo je do značajnog onečišćenja i izumiranja mnogih vrsta. Azerbajdžan je usvojio državni program za osiguranje ekološke sigurnosti Kaspijskog jezera. Na odobalne naftne platforme postavljena je oprema za

sprječavanje slučajnog izlivanja nafte, zaustavljeno je ispuštanje industrijskog otpada u more i zabranjen je lov na rijetke vrsta riba. Ipak, iako je već mnogo toga postignuto, još puno toga treba učiniti.

Još jedan važan dokument stupio je na snagu u Republici Azerbajdžan 2006. godine. Zakon o šumama usvojen je kako bi se regulirale gospodarske i druge aktivnosti u šumskim područjima, koja predstavljaju oko 12 % ukupne površine ove zemlje. U Azerbajdžanu postoji 157 vrsta drveća i 332 vrste grmova. Riječ je uglavnom o listopadnim biljkama, među kojima su najzastupljenije (85 % ukupne šumske površine) orijentalna bukva, hrast i grab. Postoje i mnoge biljke koje su rijetke ili endemske, a neke su uvrštene u Crvenu knjigu Azerbajdžana, službeni državni dokument o statusu rijetkih i ugroženih vrsta u zemlji. Početkom 1990-ih mnoge su šume stradale zbog masovne sječe stabala. Do toga je došlo jer su se stanovnici sela, pa i grado-

va, morali grijati na ogrjev zbog prekida u napajanju strujom i opskrbi plinom. Posebno su teško pogođene šume Nahičivanske Autonomne Republike, koju je Armenija pokušala ugušiti ekonomskom blokadom. Ali čim se njihova ekonomska situacija poboljšala, ljudi iz Nahičivana krenuli su obnavljati šume sađenjem stotina tisuća stabala. Šume u Karabahu i istočnom Zangezuru pod armenskom okupacijom gramzivo su uništene. Prema preliminarnim procjenama, napadači su potpuno uništili 55.000 hektara šuma, dva rezervata i četiri rasadnika u kojima su se uzgajale jedinstvene biljke. Reliktne stabla su posječena, a drvna sirovina prodana u inozemstvo. Danas je usvojen i aktivno se provodi državni program za obnovu šuma Karabaha.

U Azerbajdžanu se već nekoliko godina radi na korištenju energije iz obnovljivih izvora, a 2024. godina je u Azerbajdžanu proglašena „Godinom solidarnosti za zeleni svijet“.

Procesi industrijalizacije koje je pokrenuo Nacionalni vođa Heydar Aliyev kako bi se povećao energetska kapacitet za poljoprivredu i poboljšali životni uvjeti za stalno rastuće stanovništvo povećali su potrošnju električne energije u zemlji za 26 %. Očekuje se da će se ta dinamika održati i u bliskoj budućnosti. Do 2025. godine potražnja gospodarstva i stanovništva azerbajdžanskih gradova i sela za električnom energijom iznositi će 26 milijardi kWh, a dio te potražnje sada će se podmirivati iz obnovljivih izvora energije, osobito zbog toga što zemlja raspolaže golemim resursima. Prema podacima Ministarstva energetike, potencijal zelene energije premašuje 27.000 MW. Stoga bi zemlja imala priliku proizvoditi najmanje 50 milijardi kWh električne energije godišnje, čime bi zadovoljila ne samo potrebe domaćeg gospodarstva, već omogućila i izvoz. Prema izračunima, potencijalna proizvodnja solarne energije u Azerbajdžanu usporediva je s onom u južnoj Italiji te premašuje onu u Njemačkoj za gotovo 50 %, dok potencijalna energija vjetera na poluotoku Apšeron nije ništa manja od one u kontinentalnim područjima oko

Sjevernoga mora. Ako uzmemo u obzir sve potencijalne prirodne resurse, glavni izvor obnovljive energije u Azerbajdžanu je sunce s 23.000 MW, dok vjetar potencijalno daje 3.000 MW, geotermalni izvori 800 MW, a hidroelektrane na malim rijekama 520 MW.

Prirodni uvjeti u Republici Azerbajdžan omogućuju korištenje mnogih izvora obnovljive energije. Njen geografski položaj daje 2.400-3.200 sunčanih sati godišnje, a pokazatelji sunčeve aktivnosti su 1.500-2.000 kWh/po metru kvadratnom. Prostrane stepe obalnog središnjeg Azerbajdžana, lišene vegetacije, savršeno su pogodne za izgradnju solarnih elektrana koje obično pokrivaju velika područja. Poluotok Apšeron, gdje su dani bez vjetera rijetki, obala Kaspijskog jezera, otoci na moru na sjeverozapadu, Khizi, Keljbadžar i Lačin, idealni su za energiju vjetera. Što se tiče hidroenergije, njena proizvodnja u zemlji raste od 1990. godine. Polovicu teritorija Azerbajdžana zauzimaju planine, a energetska potencijal planinskih rijeka nije ni blizu toga da bude iscrpljen unatoč brzom izgradnji malih hidroelektrana. One se grade posebno u Karabahu i istoč-

nom Zangezuru, koji su sada oslobođeni od armenske okupacije. Okupatori su potpuno uništili energetsko gospodarstvo ovih prostranih krajeva, ali se ono sada brzo oporavlja. Ovdje također postoje mogućnosti za razvoj bioenergije korištenjem zapaljivog industrijskog otpada, otpada iz šumarstva i prerade drva te poljoprivrednog, komunalnog i kućanskog otpada.

Do danas je u Azerbajdžanu otkriveno 81 naftno i plinsko polje. Ukupno, rezerve i resursi Republike su: 2,41 milijarda tona nafte/kondenzata i 5,45 trilijuna kubičnih metara plina. Međutim, vodstvo zemlje pokrenulo je pitanje korištenja prirodnih izvora energije u prvim godinama neovisnosti. Na tom putu razvoja zelene energije zemlja je najprije ovladala novim i naprednim tehnologijama proizvodnje električne energije, a zatim krenula u opsežnu izgradnju hidro, solarnih i vjetroelektrana. U 2014. godini elektrane za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora proizvele su 1.480 milijuna kWh električne energije. Osam godina kasnije, 2022. godine, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora iznosila je ukupno 1,945 milijardi kWh. Hidroelektra-

ne snage 226 MW već su puštene u pogon u Karabahu i Istočnom Zangezuru. Do kraja 2024. godine njihov će kapacitet iznositi 270 MW, a u sljedeće dvije do tri godine porast će na 500 MW. Dana 26. listopada 2023. godine puštena je u rad solarna elektrana Garadagh koja pokriva površinu od 550 hektara i s više od 500.000 solarnih panela koji mogu proizvesti 500 milijuna kWh godišnje. Vladini naponi već su povećali udio obnovljive energije u instaliranom kapacitetu Azerbajdžana na 17 posto (2020.). Do kraja 2026. godine planirano je puštanje u rad još nekoliko solarnih i vjetroelektrana.

Projektiranje i izgradnja elektrana za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora u punom su jeku. Solarna elektrana od 445 MW bit će izgrađena u rajonu Bilasvar, solarna elektrana od 315 MW bit će izgrađena se u rajonu Neftchala, a vjetroelektrana od 240 MW nalazit će se na granici rajona Apšeron i Garadagh. Vjetroelektrana Khizi-Absheron snage 240 MW početak će s radom 2025. godine. Regije koje uključuju Karabah, Istočni Zangezuru i Autonomnu Republiku Nahičevan proglašene su zonom zelene energije. Ne tako davno, 14. veljače

2021., čelnik države otvorio je prvu hidroelektranu na rijeci Hakari – s kapacitetom od 8 megavata – za područje oslobođeno od armenske okupacije. A sada tamo već radi cijeli niz hidroelektrana s kapacitetom od 226 MW. Najveći potencijal imat će hidroelektrane Khudaferin i Giz Galasi koje se grade na rijeci Araks u suradnji s Islamskom Republikom Iran. Od njih će azerbajdžanska strana dobivati 140 MW proizvodnih kapaciteta. Do 2027. godine udio obnovljivih izvora energije u elektroenergetskom kapacitetu Azerbajdžana povećat će se sa 17 % u 2020. godini na 33 %.

Broj investitora uključenih u provedbu zelene strategije Azerbajdžana raste iz godine u godinu. Društvo Masdar iz UAE-a namjerava pokrenuti velike projekte u gospodarskim regijama Karabah i Istočni Zangezur. Predstavnik saudijskog društva ACWA Power izrazio je spremnost za suradnju na projektima dekarbonizacije i proizvodnje vodika. S australskim društvom FFI potpisan je okvirni sporazum o suradnji u proučavanju i razvoju projekata usmjerenih na obnovljive izvore energije i potencijal zelenog vodika u Azerbajdžanu. Godine 2022. potpisani su memorandumu s društvom China Gezhouba Group Overseas Investment o provedbi projekata obnovljive energije kapaciteta 2 GW i s društvom TotalEnergies o suradnji oko procjene projekta

solarne elektrane od 250 MW i vjetroelektrane od 250 MW u Autonomnoj Republici Nahičevan i Istočnom Zangezuru. S društvom Nobel Energy pregovara se o lokacijama za izgradnju solarnih elektrana u Džebrajilu i Fuzuliju. U Autonomnoj Republici Nahičevan Nobel Energy i AZ Czech Engineering nastavljaju s procesom odabira lokacija za izgradnju solarnih elektrana. Britansko društvo BP planira položiti kamen temeljac solarne elektrane Shafag u rajonu Džebrajil 2024. godine. Sklopljenim ugovorima o suradnji s inozemnim tvrtkama predviđena je ukupna proizvodnja više od 28 GW električne energije.

Drugi rat u Gorskom Karabahu završen je 10. studenoga 2020. Oslobođanjem teritorija koje je Armenija okupirala gotovo 30 godina, činilo se da se 700.000 Azerbajdžanaca protjeranih iz svojih rodni krajeva sada može vratiti kući. Međutim, to nije bilo moguće. Prostrana područja nekoć napredne regije pretvorena su u beživotnu pustinju. Okupatori su razorili kuće i cijele gradove; srušili su groblja, srušili škole i bolnice, uništili ceste, pokidali željezničke pruge, odnijeli tvorničku opremu i opremu iz postrojenja u Armeniju, posjekli šume, osakatili spomenike i mauzoleje i srušili palače, hramove i džamije – sve u nastojanju da izbrišu bilo kakvo sjećanje na one koji su nekada tamo živjeli.

Zemlje Karabaha i Istočnog Zangezura bile su ne samo opljačkane, već su također postale smrtonosno opasne za one koji su se htjeli vratiti. U poljima duž nekađasnijih crta razgraničenja krije se gotovo 1,5 milijuna nagaznih mina. Dok su se povlačili, armenski okupatori postavili su mine na ceste, staze i prijevoje; postavili su ih na ulice i vrtove, kraj izvora i bunara, te na pragove rijetkih sačuvanih zgrada. Te su mine bile posvuda, čekajući da osakate i ubiju svakoga tko je sanjao o povratku u krajeve svojih predaka. Iako je azerbajdžanska vlada poduzela mjere za sprječavanje daljnjih civilnih žrtava, nesreće se i dalje događaju. Nažalost, nove žrtve su neizbježne jer će trebati godine da se Karabah i Istočni Zangezur potpuno očiste od mina.

Obnova gospodarstva na oslobođenim područjima započela je cestama. Budući da su prijašnje autoceste bile potpuno uništene, donesena je odluka o stvaranju nove prometne mreže. Plan koji je predložio predsjednik Aliyev bio je stvoriti modernu prometnu infrastrukturu za povezivanje svih gospodarskih središta regije u jedinstvenu mrežu s pouzdanim vezama s ostatkom Azerbajdžana. Ti su radovi započeli krajem 2020. godine. Graditelji su pratili one koji su čistili minska polja. Autoceste su se produživale kilometar po kilometar, mostovi su građeni preko rijeka, a tuneli bušeni kroz

planine. Najduži tunel, dug 11.700 metara, bit će onaj koji prolazi ispod grebena planine Murovdagh. Ukupno će se u Karabahu i Istočnom Zangezuru izgraditi 39 tunela i 90 novih mostova. Mnogi od njih već su u funkciji. Na oslobođenim područjima u tijeku je izgradnja autocesta ukupne duljine 3.138,5 kilometara.

Karabah je sada povezan s ostatkom Azerbajdžana ne samo modernim autocestama i željezničkim prugama na zemlji, već i zračnim putevima. Tijekom razdoblja od gotovo 30 godina, zračni prostor Azerbajdžana nad okupiranim područjima bio je zatvoren za međunarodne letove. Infrastruktura civilnog zrakoplovstva na ovom području bila je oštećena ili potpuno uništena. Azerbajdžan je 2021. godine, nakon oslobođenja okupiranih područja, otvorio svoj zračni prostor za međunarodne letove. Dana 26. srpnja 2021., nakon duge tišine, radijski pozivni znakovi novih nacionalnih navigacijskih sustava ponovno su emitirani preko neba Karabaha. Zrakoplovi azerbajdžanskog nacionalnog zračnog prijevoznika, AZAL, prvi su primili te signale. Regiju će opsluživati četiri međunarodne zračne luke: dvijema koje već rade, Fuzuli i Zangilan, pridružit će se treća u Lačinu, u Istočnom Zangezuru, čiji se početak rada planira za 2025. godinu, kao i Kodžali. Opseg projekta uključivanja Karabaha i Istočnog Zangezura u

globalnu mrežu zračnog prometa doista je nevjerovatna, a brzina provedbe mogla bi biti bez presedana. Na primjer, zračna luka Fuzuli izgrađena je u roku od devet mjeseci.

Prošlo je mnogo godina otkako je Azerbajdžan postao aktivan i vjerodostojan sudionik međunarodne suradnje. Svojim djelovanjem dokazao je da njegova stajališta o gorućim problemima našeg doba zasigurno nisu utemeljena na trenutnom spletu okolnosti, niti na lokalnim interesima ili želji za izvlačenjem političke i gospodarske koristi iz problema s kojima se suočavaju druge zemlje, pa i čovječanstvo općenito.

Vanjskopolitički put predsjednika Ilhama Aliyeva u svojim je ciljevima najbliži ideologiji Pokreta nesvrstanih, kojim je Azerbajdžan predsjedao nekoliko godina. „... Na pravom smo putu, jer smo uvijek dijelili i nastavljamo dijeliti temeljna načela na kojima je nastao ovaj Pokret, a to su suverenitet, teritorijalni integritet i neovisnost država“, naglasio je predsjednik Aliyev, dodavši: „... Zapravo se radilo o pokretu za neovisnost, pokretu za neovisnu politiku, pokretu, vjerujem, ne više protiv takozvanih globalnih igrača, nego za vlastiti izbor, za naše dostojanstvo, za priliku da živimo onako kako naši narodi to žele.“

Svaka nacija bira svoj put, ali svi ti putovi idu u istom smjeru, prema ciljevima koji su u konačnici isti za sve – mir, napredak, sloboda i blagostanje. No, paradoks leži u tome što se oni mogu postići samo zajedno, a ne na štetu slabijih i siromašnijih. I još je potrebnije udružiti napore kada je svijet toliko blizu globalne katastrofe koja bi neizbježno dovela do klimatskih promjena na našem planetu. Nije slučajno da Meteorološka organizacija UN-a (WMO) naglašava da je izostanak odlučne

akcije u borbi protiv globalnog zatopljenja doveo do novih rekordnih temperatura.

Naravno, postoje mjesta na Zemlji gdje će to isprva biti potpuno neprimjetno – samo malo toplije ljeti i malo svježije zimi. No to će trajati vrlo kratko, a zatim će se klimatske promjene eksponencijalno povećati. Neka su mjesta to već iskusila, sa sušama, propadanjem usjeva, nestašicom pitke vode, glađu, masovnim migracijama ljudi te društvenom i političkom destabilizacijom. To se uglavnom događa u siromašnijim zemljama sa slabim ekonomijama i skromnim financijskim sredstvima. Oni se mogu se oduprijeti silama prirode, a problemi s kojima se suočavaju često nisu njihova krivnja. Ali, nažalost, ne poduzimaju se nikakve mjere i situacija se i dalje pogoršava.

Azerbajdžan je spreman primiti izaslanike iz više od dvjesto zemalja i uložiti će sve napore da COP 29 bude održan uz maksimalnu učinkovitost. Ovo je još jedna potvrda da rješenje svakog velikog problema od značaja za cijeli svijet počinje političkom voljom vodstva, uz razumijevanje da sudbina planeta danas ovisi o spremnosti svih da rade zajedno, ne samo kako bismo spasili Zemlju, već je učinili i još ljepšom. 🌱

